

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ

DATABÁZE

Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

PROSINEC

Případné dotazy ohledně přístupu k plným textům níže uvedených zdrojů prosím směřujte na studovna@npmk.cz.

1.

Content-based Language Teaching : učme jazyk v zmysluplnom kontexte / [Content-based Language Teaching : teaching language in a meaningful context] / Tereza Brzá -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 147, č. 4 (červen 2023) (2022/2023), s. 40-44.

Předmětem příspěvku je představení metody Content-based Language Teaching (CBLT), jež spojuje výuku jazyka s relevantním a podnětným obsahem, přičemž se nezaměřuje pouze na soubor jazykových pravidel. Tento přístup podporuje autentické prostředí pro rozvoj jazykových a dalších klíčových dovedností žáků. CBLT klade důraz na využívání jazykových znalostí k získávání informací z jiných oborů a zvyšuje tak motivaci a efektivitu učení. Metoda je v mnoha ohledech podobná CLIL (Content and Language Integrated Learning), ale zaměřuje se více na jazykové cíle a jejich integraci s obsahem.

cíl výuky ; výuka ; obsah výuky ; jazyková dovednost ; vyučovací předmět ; cizí jazyk ; didaktika ; jazyk ; CLIL ; mezioborový přístup ; vyučovací metoda ; motivace učení ; CBLT

<http://katalog.npmk.cz/documents/535740>

2.

České vzdělávání řídí tisíce zřizovatelů, kteří nedokážou zajistit srovnatelnou kvalitu škol / [The Czech education system is governed by thousands of municipalities who are unable to ensure comparable quality across schools] / Jan Zeman – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 6 (2024), s. 23-24.

Článek se zabývá problematikou roztržitosti českého vzdělávacího systému, kterou způsobuje velký počet malých obcí zřizujících základní školy. Podle analýzy PAQ Research je tato roztržitost výsledkem nedostatku odborných, finančních a časových kapacit zřizovatelů, což má negativní dopad na kvalitu škol a jejich vedení. Více než 90 % zřizovatelů spravuje pouze jednu školu, přičemž dvě třetiny zřizovatelů jsou obce s méně než 5 000 obyvateli, které často nemají dostatečné zdroje pro správu škol. Vysoký počet zřizovatelů vede k neefektivitě a zvyšuje náklady

na žáka, zatímco větší obce jsou schopny zajistit školám lepší zázemí. Zahraniční příklady ukazují, že slučování zřizovatelů může přispět ke zlepšení kvality vzdělávání a snížení administrativní zátěže ředitelů.

škola ; základní škola ; mateřská škola ; řízení školy ; školská správa ; ředitel školy ; administrativa ; finance ; vzdělávání ; školství ; PAQ Research ; zřizovatel

<http://katalog.npmk.cz/documents/536547>

3.

Dětské kroužky vs. skutečné zájmy dětí : jak pracovat s wellbeingem už v mateřské škole? / [Hobby clubs vs. children's genuine interests : how to already work with wellbeing by the time of in preschool attendance?] / Klára Kujanová ; Věra Havlíková – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 10 (červen 2024) (2023/2024), s. 22-23.

Článek se zaměřuje na otázku, jak rozpoznat zájmy předškolních dětí a jak jim pomoci rozvíjet jejich silné stránky. V rozhovoru se zdůrazňuje důležitost volného času a her pro děti, kdy mohou rozvíjet své zájmy a schopnosti přirozeným způsobem. Text varuje před nadměrným množstvím organizovaných kroužků, které dětem ubírají čas na hru a odpočinek. Wellbeing dětí, tedy jejich duševní pohoda, je klíčový faktor pro jejich rozvoj, a proto je nutné věnovat pozornost vytváření podnětného a bezpečného prostředí už v mateřských školách. Důraz je kladen na spolupráci škol a rodin při podpoře dětí, aby mohly nalézt vlastní cestu k rozvoji svých zájmů a schopností.

předškolní dítě ; zájmový kroužek ; wellbeing ; předškolní výchova ; výchova dítěte ; nadání ; nuda ; výchova v rodině ; mateřská škola ; prostředí ; zájmová činnost ; volný čas ; dítě ; spolupráce ve výchově

<http://katalog.npmk.cz/documents/536499>

4.

Institucionalizace české akademické sociální práce a možný dopad na rozvoj akademické kariéry : konceptuální reflexe vztahu = The institutionalization of czech academic social work and the potential impact on academic career development : a conceptual reflection on the relationship / Jan Kaňák, Jan Váně -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociální práce = Sociálna práca : odborná revue pro sociální práci -- ISSN 1213-6204 -- Roč. 24, č. 3 (2024), s. 102-118.

Studie se zaměřuje na analýzu současného stavu institucionalizace české akademické sociální práce (ASP) a jejího vlivu na rozvoj akademických kariér v oboru. Autoři zkoumají vztah mezi rozvojem ASP jako vědní disciplíny a kariérním růstem jejich akademických pracovníků. Práce se soustředí na proces standardizace a legitimizace ASP jako prvků, které formují status sociální práce v akademické sféře a určují její míru autonomie vůči jiným oborům. Autoři dospěli k závěru,

že ASP v Česku stále nedosáhla plné standardizace v akademickém kontextu, což představuje riziko, že bude obor vnímán jako méně specifický. Studie rovněž zdůrazňuje důležitost výuky na akademické půdě pro praktické pracovníky v sociální práci, protože v praxi často chybí čas na reflexi a studium aktuálních výzkumů.

sociální práce ; vědecká činnost ; komunikace ; praxe ; studijní obor ; výuka ; vysokoškolská instituce ; vysoká škola ; vzdělávání ; učení praxí ; výzkum ; institucionalizace

<http://katalog.npmk.cz/documents/537044>

5.

K historii školního dějepisu od roku 1918 do 1948 / [On the history of history as a school subject from 1918 to 1948] / Miroslav Jireček -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 147, č. 4 (červen 2023) (2022/2023), s. 17-26.

Text se zaměřuje na vývoj školního dějepisu na druhém stupni základních škol v Československu v letech 1918-1948. Autor analyzuje vliv politických a společenských změn na výuku dějepisu, jenž byl vždy úzce spjat s ideologiemi různých režimů. Výzkum se opírá o historicko-srovnávací analýzu kurikulárních dokumentů, jako jsou učební plány a osnovy, a sleduje vývoj obsahu a cílů dějepisu. Text zahrnuje také diskuzi o postavení dějepisu v rámci školního systému, jeho časové dotaci a interdisciplinárních vazbách s dalšími předměty.

dějepis ; vyučovací předmět ; kurikulum ; historické hledisko ; dějiny ; ideologie ; učební osnovy ; výuka ; historický výzkum ; reforma ; výsledek výzkumu ; analýza ; cíl výuky ; společenská změna ; politika ; 1918-1948

<http://katalog.npmk.cz/documents/535674>

6.

K pojetí sémanticko-slovtvorných skupin v TSČ 2 = On the concept of semantic and word-formation groups in TSČ 2 / Patrik Mitter -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 15, č. 2 (2023), s. 33-46.

Autor se zabývá konceptem sémanticko-slovtvorných skupin v Dokulilově práci Teorie slovtvorby českého jazyka 2 (TSČ 2) včetně jejich lexikálního obsazení. Uvedené sémanticko-slovtvorné skupiny (např. názvy nemocí, hádanek, poplatků, tanců) rozděluje dle způsobu tvoření mezi mutační, transpoziční či mutačně-transpoziční. V závěru autor vyhodnocuje uvedenu klasifikaci pro didaktické účely na základních i středních školách jako "příliš detailistní". Navrhuje proto rozdělení do slovtvorných kategorií podle Velké akademické gramatiky spisovné češtiny (VAGSČ).

výzkum ; sémantika ; čeština ; učebnice ; výsledek výzkumu ; základní škola ; střední škola ; jazyk ; lingvistika ; lexikologie ; didaktika ; výuka ; Dokulil, Miloš, ; slovtvorba ; názvy

<http://katalog.npmk.cz/documents/536094>

7.

Od dvouletých po nadané : jak naplnit potřeby různorodých předškoláků? / [From two-year-olds to gifted children : how to meet the needs of diverse preschoolers?] / Veronika Machurková – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 10 (červen 2024) (2023/2024), s. 40-44.

Článek se zaměřuje na výzvy, kterým čelí mateřské školy při práci s různorodými skupinami dětí, zejména s dvouletými a nadanými dětmi. Zabývá se legislativním ukotvením, podmínkami přijetí dvouletých dětí, úpravou prostředí ve školkách a specifickými potřebami těchto dětí. Článek rovněž řeší, jak identifikovat nadané děti v předškolním věku a jak s nimi pracovat, aby byly rozvíjeny jejich schopnosti. Autorka poskytuje konkrétní doporučení pro práci s oběma skupinami a zdůrazňuje důležitost individuálního přístupu a komunikace s rodiči.

mateřská škola ; předškolní dítě ; dítě ; výchovně-vzdělávací zařízení ; nadaný ; podmínky přijetí ; adaptace ; vzdělávání ; předškolní výchova ; rozvíjení schopností ; sociální dovednost ; legislativa ; spolupráce ve výchově ; vztah rodiče-škola ; věk 2-6

<http://katalog.npmk.cz/documents/536531>

8.

Pilotní ověření intervenčního programu FAST (Families and School Together) = Pilot testing of the intervention programme FAST (Families and School Together) / Richard Kořínek, Kristýna Gábová, Zdeněk Meier, Peter Tavel -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociální práce = Sociálna práca : odborná revue pro sociální práci -- ISSN 1213-6204 -- Roč. 24, č. 2 (2024), s. 51-69.

Tento článek se zaměřuje na představení inovativní metodiky a výsledků pilotního ověření programu FAST (Families and Schools Together) v podmínkách českého školství. Cílem programu FAST, původem z USA, je zlepšit spolupráci mezi rodinou a školou, podpořit rodičovské kompetence a přispět k prevenci duševních problémů u dětí. V českém prostředí byl program pilotně realizován na čtyřech základních školách, kde se ho zúčastnilo celkem 55 rodin. Výzkum zahrnoval dotazníkové šetření, do kterého se zapojilo 45 rodičů, přičemž z těchto rodičů 31 poskytlo zpětnou vazbu.

sociální pracovník ; duševní zdraví ; rodičovská odpovědnost ; prevence ; program ; výzkum ; dotazník ; dítě ; vzdělávání ; rodina ; vztah rodiče-škola ; školní činnosti ; spolupráce ve výchově

<http://katalog.npmk.cz/documents/537026>

9.

Poskytování zdravotní podpory ve školách a školských zařízeních : aktuální problémy / [Providing health support in schools and educational institutions : current issues] / Lucie Obrovská – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 10 (2024), s. 4-7.

Článek se zabývá otázkou zdravotní podpory dětí v českých školách, zejména v souvislosti s rostoucím počtem dětí s chronickými nemocemi a zdravotními problémy. Text reflektuje právní a organizační nejasnosti týkající se odpovědnosti škol za zajištění zdravotní péče během školní docházky, a to zejména v rámci inkluzivního vzdělávání. Ombudsman provedl výzkum mezi školami, jehož výsledky poukazují na nedostatečné právní rámce a obavy pedagogů z poskytnutí neadekvátní péče. Závěrem článek navrhuje možná řešení, jako je například zaměstnávání zdravotnického personálu ve školách nebo rozšíření kompetencí pedagogů v oblasti zdravotní podpory.

integrace žáka ; integrace ; nemocný ; podpůrná opatření ; pedagogická podpora ; spolupráce ve výchově ; škola ; školní družina ; školní výlet ; zdraví ; lékařská péče ; zdravotní péče ; ombudsman

<http://katalog.npmk.cz/documents/536887>

10.

Slovotvorba na 1. stupni ZŠ = Word formation in the 1st grade of basic school / Eva Hájková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 15, č. 2 (2023), s. 61-68.

Studie se zaměřuje na absenci zaměření na slovotvorbu na prvním stupni základních škol. Žáci se se slovotvorným rozbohem setkávají až ve třetí třídě, kdy se učí o kořenu slova, předponě a příponě. Některé učebnice však zadávají dětem úkoly zaměřené na tvoření slov a podsouvají způsoby tvoření, které v přirozeném jazyce neexistují. Dle autorky je důležité vést děti k pochopení příbuznosti slov a procvičovat například odvozování, skládání, tvorbu slovotvorné řady. V závěru upozorňuje i na problematiku didaktiky ortografie přejatých slov.

výzkum ; výuka ; čeština ; systém výchovy a vzdělávání ; výsledek výzkumu ; první stupeň ; jazyk ; lingvistika ; základní škola ; vyučovací předmět ; učitel ; didaktika ; učebnice ; dovednost ; žák ; pravopis ; lexikologie ; kritičnost ; slovotvorba

<http://katalog.npmk.cz/documents/536135>

11.

Slovotvorba ve výuce ČJ na ZŠ na příkladu učebnicové řady nakladatelství Nová škola = Word formation in the teaching of Czech at primary school on the example of the Nová škola textbook series / Robert Adam -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 15, č. 2 (2023), s. 51-60.

Autor ve studii analyzuje výklady o slovotvorbě v rámci řady učebnic "Nová škola" pro 6.-9. ročník a cvičebnic "Opakujeme češtinu...". Poukazuje na nedůsledné zjednodušování, odborné chyby, mechanické procvičování, vyžadování odborné činnosti žáků nad rámec výkladu či neúměrnou obtížnost úkolů. Dle autora je nutné rozvíjet dovednosti v oblasti lexikálního a slovotvorného pravopisu, zautomatizovat slovotvornou analýzu a rozvíjet schopnost vytvořit okazionalismus.

výzkum ; výuka ; čeština ; systém výchovy a vzdělávání ; výsledek výzkumu ; druhý stupeň ; jazyk ; lingvistika ; základní škola ; vyučovací předmět ; učitel ; didaktika ; učebnice ; dovednost ; analýza ; pravopis ; lexikologie ; kritičnost ; slovotvorba ; ročník 6 ; ročník 7 ; ročník 8 ; ročník 9

<http://katalog.npmk.cz/documents/536134>

12.

Střední článek podpory představuje své krajské vedoucí / [The middle point of support introduces its regional leaders] / Vladimíra Nováková – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 6 (2024), s. 32-33.

Od března 2024 funguje Střední článek podpory v celé České republice, jehož cílem je metodická podpora škol a zřizovatelů. Článek představuje nové krajské vedoucí, kteří mají dlouholeté zkušenosti v oblasti školství a zřizovatelství. Jejich hlavním úkolem je koordinace týmů a poskytování podpory ředitelům škol. Nábor zaměstnanců pokračuje a projekt hledá další metodiky a koordinátory, kteří budou pomáhat v rozvoji škol a spolupráci s klíčovými aktéry ve vzdělávání.

škola ; regionální spolupráce ; spolupráce ; rozvoj regionu ; regionální plánování ; projekt ; metodika ; školství ; střední článek podpory ; zřizovatel ; 2024-

<http://katalog.npmk.cz/documents/536548>

13.

Význam a využití aktivizačních metod ve výuce předmětu český jazyk na 1. stupni základní školy = Importance and use of activation methods in teaching of the Czech language in primary school / Veronika Vršecká -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Didaktické studie -- ISSN 1804-1221 -- Roč. 15, č. 2 (2023), s. 95-100.

Tento text se zabývá významem a využitím aktivizačních metod při výuce českého jazyka v pátém ročníku základní školy. Aktivizační metody jsou považovány za efektivní nástroj pro zapojení žáků do výuky a zlepšení jejich samostatnosti, kreativity a kritického myšlení. Text nabízí konkrétní příklady aplikace těchto metod v hodinách českého jazyka, jako jsou didaktické hry zaměřené na procvičování slovních druhů. Metody se ukázaly jako přínosné, což potvrdily i pozitivní reflexe učitelů a žáků.

výzkum ; výuka ; čeština ; systém výchovy a vzdělávání ; výsledek výzkumu ; první stupeň ; aktivizující metoda ; samostatná práce ; tvořivost ; didaktická hra ; cvičení ; základní škola ; vyučovací předmět ; slovní druhy ; ročník 5

<http://katalog.npmk.cz/documents/536210>

14.

Vzdělávací politika by měla být o tom, jak velké myšlenky dostávat do každodennosti. 1. část / [Education policy should be about how to bring higher principles into everyday practice. 1. part] / Iva Stuchlíková ; Silvie Pýchová – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 10 (2024), s. 21-24.

Rozhovor se zabývá vzdělávací politikou, která se skládá ze dvou klíčových rovin: idejí a žité praxe. Ideje zahrnují strategické rámce a cíle, zatímco žitá praxe se odehrává v každodenním chodu škol a úřadů. Klíčovou výzvou je nalézt společenský konsenzus o hodnotách vzdělávání, který by umožnil propojit teoretické cíle s praktickou realizací ve školním systému. Text také upozorňuje na potřebu rozvíjet školu jako komunitní centrum, které podporuje nejen formální vzdělávání, ale i mezilidské vztahy a celoživotní učení.

školství ; školská politika ; pedagogika ; vzdělávání ; systém výchovy a vzdělávání ; výchovně-vzdělávací proces ; pedagogická praxe ; rozvoj ; řízení ; celoživotní vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/536903>

15.

Závěrečné slovní hodnocení na prvním stupni základních škol / [Final verbal assessment in primary schools] / Tereza Loučková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 147, č. 4 (červen 2023) (2022/2023), s. 50-55.

Článek se zabývá tématem slovního hodnocení na českých základních školách, které bylo v roce 2021 doporučeno ministerstvem školství v důsledku pandemie COVID-19. Slovní hodnocení bylo v českých školách dříve málo rozšířené. Autorka ve svém výzkumu analyzuje závěrečná slovní hodnocení z devíti škol v různých částech České republiky. Identifikuje tři základní kategorie, které tato hodnocení určují: hodnocené obsahy, způsoby hodnocení a kontextuální informace.

Na základě jejich kombinace pak rozlišuje tři typy hodnocení: vysvědčení jako úřední dokument, jako osobní dopis a jako dokument s přesahem. Výzkum ukazuje, že slovní hodnocení může obsahovat jak sumativní, tak formativní prvky.

slovní hodnocení ; základní škola ; vzdělávací program ; typologie ; formativní hodnocení ; souhrnné hodnocení ; pandemie ; covid-19 ; pedagogický výzkum ; výsledek výzkumu ; poznávací schopnost ; pedagogika ; učitel ; žák ; 2018-

<http://katalog.npmk.cz/documents/535743>